

РАЗВИТИЕ НА МОДНАТА ИЛЮСТРАЦИЯ В ЕПОХАТА НА ФРЕНСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ И РЕФОРМАЦИЯТА

Яна Ст. Василева

РЕЗЮМЕ — Настоящата статия разглежда развитието на женския периодичен печат във Франция през втората половина на XVIII век до началото на XIX век. Представени са различните исторически и културни процеси оказали силно въздействие върху облика на периодичния печат и списанията за мода. Коментирани са историческите фактори повлияли върху формирането на новите стилове в изкуството. Анализирани са модни илюстрации от периода отразяващи стилистиката на дрехата и костюма. Акцентирано е върху развитието на дамския периодичен печат в периода на Френската революция, Реформацията и управлението на Наполеон Бонапарт.

Ключови думи: дизайн, илюстрация, модна илюстрация

DEVELOPMENT OF FASHION ILLUSTRATION IN NORTH AMERICA IN 80 YEARS OF THE TWENTIETH CENTURY

Yana Vasileva

ABSTRACT— The article explores the development of the female periodic seal in France and Europe in the second half of the 18th century until the beginning of the 19th century. Presented are the various historical and cultural processes that have had a strong impact on the appearance of periodicals and fashion magazines. Historical factors influenced the formation of new styles in art. Fashion illustrations of the period reflecting the style of the garment and the costume are analyzed. Emphasis placed on the development of the women's periodic seal during the period of the French Revolution, the Reformation and the management of Napoleon Bonaparte

Keywords: design, fashion, fashion illustration

ВЪВЕДЕНИЕ

През втората половина на XVIII век във Франция се оформя напрегната обществена обстановка. Изминалите столетия на богатство и разкош, в които битува висшето общество и аристокрацията по време на управлението на кралиците Луи XIV и Луи XV довежда монархията до дълбока финансова криза. Новият крал на Франция Луи XVI, наследява една силно изтощена държава потънала в дългове. Бракът на младия дофин с австрийската принцеса

Мария Антоанета целящ да постигне политически съюз между двете страни също е пагубен за Франция, тъй като я задължава да вземе участие в тежък седемгодишен военен конфликт завършил с неуспех. В началото на своето управление кралят решава да въведе нови данъци, които да попълнят празната хазна, но тази идея не е приета добре и не се реализира. В желанието си да подобри финансовото положение на хазната кралят прави чести смени на финансовите министри, които се оказват безсилни да решат финансовите проблеми на монархията.

ИЗЛОЖЕНИЕ

По време на своето управление Луи XVI (1774 г. до 1789 г.) ръководи една банкрутирала държава въпреки това дворцовият живот и луксозния начин на живот във Версай са ежедневие. Бляскавите приеми и обилните тържества не са рядкост за кралското семейство. Луи поддържа голям двор, в който младата кралица Мария Антоанета не е добре приета. Нейният произход, отказът ѝ да спазва обществените норми и сериозното погазване на етикета ѝ спечелват редица врагове. Любителка на луксозните стоки и дамските облекла Мария Антоанета е редовен посетител на парижките магазини в търсене на нови рокли и аксесоари. Младата кралица разсейва скуката с доста скандални занимания като хазарт, пазаруване и мода. Всичките ѝ забавления не само не прилягат на една кралица, но генерират и грандиозни дългове, които оронват престижа на благородната дама. Със своя начин на живот кралицата се превръща във скандала личност не само във Франция, но и в Европа. Въпреки всеобщото схващане, че Мария Антоанета е повлияла на краля относно вземането на важни политически решения историческите източници от този период показват нейната подчертана липса на интерес към държавните дела. Цялото ѝ внимание е било насочено към развитието на децата ѝ, музиката, изкуствата, модата и облеклото. Младата кралица проявява силен афинитет към грима и прическата и в определен момент успява да въведе някои сериозни промени в дворцовата мода, които силно притесняват по-възрастното поколение придворни. Тя инициира премахването на сложните кринолини и ги заменя с по-леки и свободни облекла изработени от муселин. Тя инициира въвеждането на леките сламени капели, които отново предизвикват възмущение. Самата Мария Антоанета ползва лек не натрапчив грим, който заменя плътната пудра масово ползвана от предходните поколения. В известен смисъл кралицата е новатор в много отношения, които ѝ навличат всеобщото неодобрение.

Тежкото положение в монархията, финансовите проблеми, неспособността на краля да наложи успешна политика, оронения авторитет на кралицата са сред факторите допринесли за избухването на Френската революция през 1789 г. Тя се явява израз на натрупаните с десетилетия обществени настроения, които вземат връх през август същата година. В резултата на множеството въстания избухнали в Париж и други градове кралят е отстранен от власт и екзекутиран, Мария Антоанета е обезглавена, а наследниците им имат много тежка съдба и също умират. Започва нова страница във Френската история.

„Journal de la Mode et du Gout“ е много популярно модно издание, което излиза в периода на революцията 1790 - 1793 г. То съдържа вложени цветни плочи с гравюри на модни илюстрации представящи градския костюм. Изображенията са придружени с подробни описания. Всяка плоча има размери 20/25,4 см и представя новите тенденции в парижката мода. Печатната техника приложена за изработката на цветните гравюри позволява тиражиране позволява голям обем и допринася за масовото разпространение на списанието по време на революцията. Малкото запазени броеве на изданието са отражение на парижката мода и представят трансформациите, които настъпват в дамския и мъжки костюм в следствие на настъпилите промени. Изящните модни илюстрации в него са изпълнени с много прецизно. „Journal de la Mode et du Gout“ е едно от най-популярните модни издания от края на осемнадесети век и любимо четиво на зараждащата се нова социална прослойка буржоазията.

Съдържанието на списанието е изключително интригуващо. Цялото издание силно напомня структурата на съвременно списание. В него били засегнати най-разнообразни теми насочени към дамската аудитория. Великолепните гравюри, които илюстрирали тенденциите в градския костюм са свидетелство за развитието на печатните технологии през осемнадесети век. Колоритните илюстрации правят силно впечатление и днес. В ерата на дигиталния печат изящните рисунки завладяват окото със своята изчистена стилистика и рисунък. Използваната графична техника офорт широко разпространена в цяла Европа предоставяла възможност за репродуциране в големи мащаби. Анализирайки композициите от различните броеве на списанието забелязваме подчертан стремеж фигурите да бъдат представени в ситуация. Те осъществяват комуникация, непринудено разговарят помежду си. Позите им са леко приведени, а ръцете са протегнати една към друга. Създава се усещането за ръкостискане при поздрав, често срещана сцена от парижките улици по това време. Този подход значително разчупва статичното пространство на листа и създава приятна непринудена атмосфера. Всяка фигура се разполага на самостоятелна страница, което предоставя възможност за детайлно изобразяване на всеки елемент от облеклото. В същото време зрителят ги възприема като една обща група. Усещането за триизмерност се подсилва от поставянето на хвърлени сенки, които стабилизират стъпването на фигурата. Разработването на гънките на материите допринася за по-убедителното пресъздаване на обемните рокли. Дребните детайли на дрехата са изградени с много фини щрихи, които изграждат силуета. Контрастните колонни сенки и липсата на полутон е сполучлив подход за постигането на мощни обеми. С много внимание са разработени различните структури с цел да бъде постигната материалност. Фините щрихи, с които са изработени перуките, перата на шапките, дантелите и панделките са свидетелство за постигнатите успехи по отношение на детайла. (Фиг.1,2)

Фиг.1

Фиг.2

В началото на XIX век във Франция протича периода определен от историците като Реставрация. Създава се ново класово разпределение, възниква буржоазията, Наполеон Бонапарт създава Първата Френска империя (1804 г. – 1815 г.), който се обявява за император. Създалата се ситуация драстично променя живота на хората и провокира появата на различни стилове в изкуството и архитектурата. Военната диктатура и политическите амбиции на Наполеон силно подпомагат развитието на нов художествен стил ампир, който се установява във Франция за доста дълъг период от време. Императорът и неговото обкръжение отхвърлят натруфените, фриволни, луксозни форми на барока и налагат нов изчистен стил базиран на класическите образци от древността. Ампир се характеризира с простотата и симетрия. При него се следват принципите на композицията характерни за древен Рим, които се копират дословно и навлизат смело във всички сфери на дизайна. Неизменно новите тенденции се отразяват върху парижката мода, която виждаме запечатана върху страниците на модните списания от този период.

Името на стилът превод от френски „empire“ означава империя и се стреми да възкреси идеалите от древността. Цялото движение се явява като контрапункт на фриволността от предходната барокова епоха. Първоначално движението е създадено от философи и писатели като Волтер, които се противопоставят на моралната разпуснатост в монархията протекли през седемнадесети и осемнадесети век и пропагандират морално и духовно възвисяване в новата империя в съответствие с приомите на великите мислители на древността. Под въздействието на Наполеон в Париж се изграждат редица архитектурни паметници, които са базирани на архитектурата в древен Рим. Сгради като Триумфалната арка изградена в памет на загиналите войници и до днес впечатляват посетителите на града и са се превърнали в емблематични монументи в световен мащаб. Ампиър се налага в областта на интериора и приложните изкуства, навлиза в стилистиката на костюма и аксесоарите. Облеклото и прическата се трансформират в опростен изчистен силует, който силно подчертават хармонията и извивките на тялото. По улиците на Париж могат да се срещнат дами и господа в костюми силно напомнящи на античните.

Афинитетът на французите към стилът и красотата са отразени в периодичният печат, който се развива бурно в годините преди избухването на Френската революция, а и след това. След краткия период на нестабилност нацията се възстановява и отново изпитва необходимост от развлечения. Въпреки политическите и социални катаклизми в следствие на революцията и последвалата реформация парижани се нуждаят от забавления, мода, музика и литература. Париж отново се превръща в културна и модна столица на Европа и диктува новите тенденции в облеклото, прическите и аксесоарите. Периодичният печат, който вече има установени традиции в страната подробно отразява актуалните събития в обществения живот. Читателите са жадни за политика, мода и клюки, което е добра предпоставка за стартирането на редица нови печатни издания. Възникват редица вестници и списания, които отразяват актуалните събития и формират общественото мнение. Много от тях са базирани на предходни публикации от седемнадесети век, но голяма част от изданията са плод на новите политически промени и дават сериозен тласък за развитие на журналистиката и публицистиката.

Списанието „Journal des Dames et des Modes“ стартира своя първи брой през последният етап от Френската революция и продължава да излиза и през периода на Реформацията. То се появява през 1797 г. като отразява тотална промяна във социалния ред и културните нагласи. Изданието е създадено от книжаря Sellèque и отразява актуалните тенденции в облеклото, светските новини, културните събития. Както подсказва и самото заглавие списанието е ориентирано към дамите и съответно обхваща теми свързани с мирогледа на младите дами. Цветните гравюри поместени в съдържанието са изпълнени в стил ампиър и недвусмислено ни запознават с характеристиките на градското облекло в началото на деветнадесети век. Списанието продължава да съществува под различни имена до 1839 г. Внимателното изследване на гравюрите от този период дават важна информация за дизайна на градското облекло и налагането на стила ампиър в стилистиката на костюма, прическата и аксесоарите. Художествената изработка на прелестните илюстрации е ненадмината. Ефирният рисунък перфектно пресъздава свободно спускащите се гънки на туниките. Лекото пристягане в гърдите е пресъздадено с много фини щрихи, които загатват малките гънки, които се образуват около панделките при стягането около гърдите. Телесните цветове на туниките и триката са нанесени много ефирно. Отново е отделено специално внимание на прическата и малките аксесоари, които са гравирани много деликатно. Като цяло композиционните решения са статични напълно в духа на ампиър. Всяка фигура е поставена в леки движения силно напомнящи античните статуи. (Фиг.4,5,6)

Фиг.4

Фиг.5

Фиг.6

Появата на специализираните френски издания за мода имат световен отзвук. Интересът към красотата и зашеството на костюма завладяват цяла Европа. В началото на XIX век в Англия се появява модното писание „La Belle Assemblée“, което просъществува от 1806 до 1837 г. Списанието е основано от John Bell и има много интригуващо съдържание. В него били помествани статии за политика, поезия, наука и тетрални прегледи. Изданието имало широк спектър от теми и било насочено към дамската аудитория. Изящните гравюри свидетелстват за тенденциите в облеклата и разнообразните интереси на лондонските дами. (Фиг.7,8,9)

Фиг.7

Фиг.8

Фиг.9

През 1830 г. във Филаделфия е отпечатано и първото американско модно списание „Godey's Lady's Book“, което поставя началото на дамския периодичен печат в северна Америка. Списанието излиза в периода 1830–1878 г. когато преустановява дейността си с избухването на гражданската война. Изданието достига рекорден тираж от седемдесет хиляди копия, което е свидетелство за неговия мащабен успех. Основните цели, които си поставя изданието са да забавлява, информира и образова младите жени. Като теми в първите броеве са включени биографични очерци, здравни съвети, занаяти, рецепти и дори музикални листове. (Фиг.10,11)

Фиг. 10

Фиг. 11

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на дамския периодичен печат в условията на Френската революция е сложен процес, които трае десетилетие. По своята същина дамските списания от края на осемнадесети век придобиват съвсем завършен облик и приемат структурата на съвременните издания за мода. Силния успех на първите френски печатни издания дава тласък на развитието на редица други издания за мода, които започват да се публикуват в редица европейски страни.

ЛИТЕРАТУРА

Фартинг, С. (2017). Изкуството цялата история. Книгомания ЕООД.
Феро, М. (2017). История на Франция. Рива
Robinson, J. (2015) The fine art of fashion illustration, Frances Lincoln Limited

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ

https://fr.wikipedia.org/wiki/Journal_des_dames_et_des_modes, последен достъп 7.06.2017 г.
https://en.wikipedia.org/wiki/La_Belle_Assemblée, последен достъп 7.06.2017 г.
https://en.wikipedia.org/wiki/Godey%27s_Lady%27s_Book, последен достъп 7.06.2017 г.